

1988/89:34

Prot. 1988/89:34
29 november 1988

Tisdagen den 29 november

Kl. 15.00

*Om handläggningen av
asylärenden rörande
palestinier*

1 § Justerades protokollet för den 21 november.

2 § Svar på interpellation 1988/89:63 om handläggningen av asylärenden rörande palestinier

Anf. 1 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Mot bakgrund av några enskilda ärenden har Hans Göran Franck frågat mig följande: Vilken förklaring finns till de långa handläggningstiderna, och kan en förbättring i beslutsordningen införas i palestinska asylärenden? Hur många ytterligare palestinska asylärenden är under handläggning, och hur långa är handläggningstiderna i dessa? Avviker de fall som berör palestinier principiellt eller ur säkerhetssynpunkt från andra ärenden och i så fall på vilket sätt? Följer regeringen säkerhetspolisens yttranden och, om så inte är fallet, i vilken utsträckning följer man dem inte?

Med anledning av frågorna vill jag svara följande.

Varje asylärende avgörs med hänsyn till de omständigheter som föreligger i det enskilda fallet. Besluten bygger på en individuell bedömning. Detta gäller i alla ärenden oavsett vilken etnisk bakgrund den asylsökande har. Det stora flertalet asylärenden som överklagas avgörs i dag av regeringen efter en sammanlagd handläggningstid på omkring ett år. I det fåtal fall där handläggningstiden överstiger två år, beror fördröjningen på att ärendena i sak är mycket komplicerade att utreda. I vissa fall är utredningarna synnerligen omfattande. Detta gäller särskilt i de ärenden där en ingående säkerhetsbedömning måste göras. I ett sådant ärende sker en omsorgsfull avvägning mellan säkerhetsaspekten och övriga omständigheter.

Jag vill i sammanhanget erinra om de åtgärder regeringen initierat för att förkorta handläggningstiderna i utlänningsärenden. Ett förslag till ny utlänningslag planeras bli förelagt riksdagen under våren. Statens invandrarverk kommer vidare att omorganiseras under nästa år. Målsättningen med de planerade förändringarna är att en asylsökande inte skall behöva vänta längre tid än sex månader på ett slutligt beslut.

De asylsökande registreras efter medborgarskap. Personer med palestinskt ursprung kan antingen vara statslösa eller medborgare i något av flera länder. Några statistiska uppgifter på hur många palestinier som sökt asyl i Sverige finns därför inte. Jag kan således inte besvara Hans Göran Francks fråga om hur många palestinska asylärenden som för närvarande är under behandling hos invandrarverket och i arbetsmarknadsdepartementet.

Ärenden rörande palestinier handläggs emellertid inte på annat sätt än motsvarande ärenden rörande personer med annan bakgrund.

När regeringen avgör ett asylärende, gör regeringen en egen bedömning av de omständigheter som framkommit i ärendet. Ett yttrande från rikspolisstyrelsen utgör en sådan omständighet.

Anf. 2 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Min första fråga gäller inte bara om en förbättring i beslutsordningen i palestinska asylärenden kan ske, utan även när den kan genomföras. Invandrarministern har inte besvarat dessa frågor såvitt gäller ärenden beträffande palestinier. Han talar i stället rent allmänt om förslag beträffande utlänningsärenden över huvud taget som han planerar att lägga fram till våren, och inte som väntat denna höstsession.

I de aktuella ärendena rörande palestinier är det framför allt hos invandrarministern proppen finns. Av tillgängligt material framgår att handläggningstiden hos departementet i tre fall har varit 28 månader. I ett fjärde fall är handläggningstiden nu 38 månader. Denna senare asylsökande har sammanlagt väntat hitintills 50 månader.

Den omständigheten att fallen är komplicerade och utredningarna omfattande kan inte förklara de ytterst långa handläggningstiderna. Hos statens invandrarverk har handläggningstiderna varit hälften så långa eller, i ett fall, en tredjedel. Det är fullständigt oacceptabelt att asylärenden handläggs på detta långvariga sätt. Säkerhetsbedömningen – i den mån den är påkallad – skall givetvis göras på grundval av det material som föreligger vid den tidpunkt då ärendet kommer in till departementet. Det går inte för sig att avvakta månader och år för att se om någon säkerhetsrisk uppstår.

Min tredje fråga om säkerhetsbedömningen har invandrarministern inte närmare besvarat, nämligen om de palestinska ärendena avviker principiellt eller ur säkerhetssynpunkt, och i så fall på vilket sätt. Om de inte gör detta, borde inte handläggningstiderna ofta vara så långa och avslagen så många i förhållande till vad som gäller för de flesta andra asylsökande.

Förre invandrarministern kunde öppet ange om hon avvikit från säpos yttranden. Det gjorde hon bl.a. vid några mycket uppmärksammade terroristärenden. Men statsrådet Andersson är inte villig att redovisa om han gjort det i något fall – han behöver givetvis inte namnge vederbörande. Det finns risk för att detta tolkas som att han aldrig gjort det. Antingen är säpos yttranden så utförliga, riktiga och övertygande att de måste följas eller också är granskningen inte tillräckligt noggrann. Det är svårt att tro att säpo just i dessa ärenden aldrig skulle begå något misstag.

I min fråga hänförde jag mig till rapporter om nio palestinska asylärenden. Det har funnits, och finns, givetvis många fler fall.

Invandrarministern besvarar inte min fråga om hur många ytterligare palestinska ärenden som är under behandling hos regeringen och statens invandrarverk och hur långa handläggningstiderna är eller har varit i dessa fall. Han har inte heller gjort någon undersökning eller utlovat en undersökning om huruvida tiden varit för kort. En viss vägledning kan han få i en skrivelse till riksdagen undertecknad av honom själv. Däri framgår att av antalet statslösa personer som sökt asyl på politiska grunder uppgick till ca

600. Många är enligt skrivelsen av palestinsk härkomst och har vistats under en lång följd av år i Libanon. Siffrorna tyder på att omkring en tredjedel får avslag på sina asylansökningar.

Nog går det att göra en sådan undersökning som jag efterlyser, om intresset finns. Den undersökningen borde klargöra hur stor bifallsprocenten är och hur många som har väntat mer än ett, två, tre eller flera år på beslut. Invandrarministern borde i både palestiniernas och allmänhetens intresse göra denna undersökning.

Varför kommer så många palestinier från Libanon? Amnesty International, som under lång tid undersökt förhållandena, säger:

- att de riskerar att utsättas för godtyckliga arresteringar,
- att de riskerar att hållas helt isolerade från omvärlden,
- att de riskerar att utsättas för misshandel och tortyr, som i några fall redan resulterat i döden samt
- att de riskerar att utsättas för dödande och utomrättslig avrättning.

På grund härav skall enligt Amnestys uppfattning palestinier från Libanon inte mot sin vilja återsändas till Libanon. I Libanon räcker det med att man är palestinier för att man skall utsättas för dessa risker. Jag undrar om invandrarministern har undersökt eller avser att undersöka hur det har gått för dem som utvisats.

Invandrarministern säger att handläggningstiden i asylärenden över huvudet taget bara i ett fåtal fall överstiger två år. Jag utgår ifrån att statsrådet här i dag kan ange hur många det rör sig om, dvs. antalet.

Anf. 3 INGELA MÅRTENSSON (fp):

Herr talman! Jag skulle också vilja fråga Georg Andersson i vad mån regeringen verkligen undersöker vad som händer de personer som blir utvisade. Vi har tagit upp detta i konstitutionsutskottet, och då har Georg Andersson i varje fall gett sken av att man följer upp en del av dessa ärenden.

En palestinier blev utvisad i oktober i år. Men de anhöriga har inte någon kontakt med honom och vet inte vad som har hänt med honom. Visserligen tar jag här upp ett enskilt fall, men jag undrar i vilken utsträckning man följer upp dessa uppmärksammade fall, där det har påpekats att det föreligger stor risk för förföljelser i det land till vilket personen har utvisats. Tar regeringen reda på vad som har hänt i dessa fall? Det är väldigt viktigt att denna uppföljning sker.

Jag skulle också vilja fråga Georg Andersson om man, även i de fall där de utvisade utgör en säkerhetsrisk, använder sig av andra delar av utlänningslagen än terroristbestämmelserna? När man läser den skrivelse som regeringen lämnat till riksdagen får man uppfattningen att det är endast i fråga om väldigt få personer som man använder sig av terroristbestämmelserna för att utvisa dem.

Anf. 4 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Till Hans Göran Franck vill jag säga att jag klart betonade det omfattande arbete som pågår för att förkorta handläggningstiderna rent generellt. Detta kommer att innefatta även palestinska ärenden. Utan att

Prot. 1988/89:34
29 november 1988

*Om handläggningen av
asylärenden rörande
palestinier*

överdriva kan jag nog säga att det aldrig någonsin har vidtagits så omfattande åtgärder – en samlad lagöversyn, organisationsförändringar av invandrarverket, förstärkning av resurserna på alla nivåer inom polisen, invandrarverket och regeringskansliet – för att komma till rätta med de långa handläggningstiderna. Jag hoppas på ett påtagligt resultat av dessa insatser. De extra resurser som har satts in för att bearbeta de ineliggande ärendena utifrån den nuvarande lagstiftningen har redan gett resultat i form av en snabbare handläggning och kommer under den närmaste tiden att ge ytterligare påtagliga resultat.

Vi är överens om att det är mycket otillfredsställande med de långa handläggningstiderna. Men när vi talar om detta skall vi komma ihåg att det har varit så även tidigare. De långa handläggningstiderna är inte något nytt. Det är inte heller något speciellt svenskt fenomen. I en rapport om förhållandena i Schweiz framgår det att man även där har vidtagit en rad åtgärder. I rapporten står det att man när förhoppningen att till utgången av år 1989 ha hunnit behandla ärendena för samtliga asylsökande som ingett sina ansökningar t.o.m. år 1985. Där har man alltså mycket längre handläggningstider. Det är emellertid inte något försvar för de långa handläggningstider som vi har, utan vår målsättning är att förkorta dem.

Jag övergår till att kortfattat besvara ett antal andra frågor.

Hans Göran Franck undrade om regeringen under min tid som invandrarminister någon gång har avvikit från de rekommendationer och förord som rikspolisstyrelsen har avgett i sina yttranden. Svaret är ja. Regeringen behandlar ärendena och gör en egen bedömning. Då är yttrandena från rikspolisstyrelsen en faktor i sammanhanget, men regeringen följer självfallet inte dessa slaviskt, utan dessa yttranden vägs in tillsammans med annat. Hur vi skall agera beror på styrkan i de argument som förs fram i yttrandena. Vi får sedan bedöma om de är tillräckligt starka för att motivera ett avslag.

Jag kan tyvärr inte närmare precisera antalet ärenden. Jag har försökt att göra en uppskattning, men med hänsyn till de svårigheter som jag redan har redovisat är det inte möjligt. En uppskattning kan peka hän mot att det rör sig om 500–600 ärenden som finns i systemet hos polisen, invandrarverket och arbetsmarknadsdepartementet. Men det är mycket osäkra siffror.

Slutligen vill jag till både Hans Göran Franck och Ingela Mårtensson säga att vi, så långt möjligt, gör undersökningar och uppföljningar av de fall där det påstås att något övergrepp har skett mot den som har utvisats. En utvisning sker ju mot bakgrund av bedömningen att det inte skall inträffa några övergrepp, men när det påstås att så skett gör vi så långt det är möjligt undersökningar. I de fall som Ingela Mårtensson tidigare har velat diskutera med mig har det huvudsakligen gällt utvisningar som skett 1985. Jag har då sagt att det är förenat med ytterligt stora svårigheter att nu följa upp och registrera vad som kan ha inträffat och varför.

Anf. 5 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Herr talman! Jag noterar att invandrarministern i dag har förklarat att det sker avvikelser från säpos yttranden. Det kanske är för mycket att säga avvikelser, eftersom invandrarministern inte angav hur många fall det rör sig om.

Jag har fått många rapporter om att asylsökande palestinier har ansett att de inte har blivit korrekt behandlade i de utredningar som har gjorts. Bl.a. är detta fallet när det har rört sig om säkerhetsaspekter. Det är mycket viktigt att det sker en korrekt behandling och att man noggrant undersöker om det verkligen föreligger säkerhetsskäl som utgör hinder.

Jag vill emellertid understryka att det inte på något sätt kan vara försvarligt att det tar tre, fyra, fem, och i något fall t.o.m. sju år innan palestinska ärenden avgörs. Det räcker inte att invandrarministern gör en allmän deklaration om att han avser att till våren lägga fram förslag som innebär kortare handläggningstider.

Som jag framhöll tidigare i mitt anförande måste omständigheterna i dessa fall, när de överklagas, bedömas på grundval av det material som föreligger när ärendet kommer till departementet. Att man segdrar ärenden på detta sätt inom departementet i så många fall kan ju inte tyda på annat än att det rör sig om en viss senfärdighet eller beslutsvånda.

Jag vill också framhålla att det är viktigt att det inte bara är de som blir utvisade som rapporterar om hur det går. Jag framhåller ständigt betydelsen av detta – särskilt när det kan antas att fel har begåtts. Det är många gånger svårt för de enskilda att nå fram med meddelanden. Jag menar därför att det är en uppgift också för de svenska myndigheterna att via internationella och andra kanaler verkligen aktivt vara med i undersökningen.

Anf. 6 INGELA MÅRTENSSON (fp):

Herr talman! De fall som vi hade uppe i konstitutionsutskottet var ju av äldre datum, och då kan jag förstå att det är svårt att så här flera år efteråt få reda på hur det har gått för vederbörande. Men de fall som tas upp i interpellationen är sådana som har inträffat under året, och det fall jag närmast tänker på är bara någon månad gammalt. Det är väldigt svårt för personer som engagerat sig för asylsökande att konstatera att dessa råkat ut för det ena eller det andra. Angående det sista fall jag nämnde har varken anhöriga eller andra som engagerat sig kunnat få någon kontakt. Det vet över huvud inte vad som har hänt. Därför måste det åligga regeringen att följa upp sådana fall där det från många håll verkligen uttalats farhågor för att asylsökande skulle kunna fängslas, utsättas för tortyr osv. Därför är det ett orimligt krav som Georg Andersson här ställer, att det först skall ha konstaterats att det har skett någonting innan regeringen kan göra något. Jag tycker att det är en skyldighet för regeringen att följa upp sådana här ärenden, som varit debatterade och där det verkligen finns risk för att personer utsätts för både det ena och det andra i sitt hemland.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om anknytnings-
invandringen*

Anf. 7 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Alexander Chrisopoulos har frågat mig om jag är beredd att medverka till en förändring av de avsnitt i utlänningslagen som reglerar anknytningsinvandring.

För personer som återoppar en nyetablerad anknytning som grund för att få bosätta sig i Sverige tillämpas sedan lång tid tillbaka uppskjuten invandringssprövning. Den innebär att en utlänning som får bosätta sig i Sverige på grund av anknytning genom äktenskap eller sammanboende som har uppkommit i nära anslutning till ansökningen inte omedelbart får permanent uppehållstillstånd, utan beviljas ett tidsbegränsat tillstånd under sex månader. Detta tillstånd förlängs om paret verkligen bor tillsammans. Senast efter två år beviljas permanent uppehållstillstånd.

Jag är medveten om att detta för den enskilde utlänningen kan medföra svårigheter i de fall, då förhållandet mellan parterna försämras eller bryts före tvåårsstidens utgång. Den utpressningsliknande situation som då framför allt kvinnor kan hamna i är exempel på detta. Trots detta anser jag att en ordning med uppskjuten invandringssprövning måste tillämpas även i fortsättningen. Erfarenheterna visar att utan en sådan ordning utnyttjas s.k. skenäktenskap för att kringgå den reglerade invandringen.

Samtidigt vill jag framhålla att de av riksdagen antagna riktlinjerna för invandring- och flyktingpolitiken innebär att hänsyn bör tas till samtliga omständigheter i det enskilda fallet, däribland om utlänningen har misshandlats eller annars blivit illa behandlad under samboendet, om det finns barn i förhållandet, om utlänningen riskerar att bli socialt utstött vid återkomsten till hemlandet eller om utlänningen har hunnit bli väl etablerad i arbetslivet. Jag vill i det sammanhanget särskilt betona att i de fall ett förhållande har brutits – innan tvåårsgränsen uppnåtts – på grund av misshandel eller andra allvarliga trakasserier, tar regeringen mycket stor hänsyn till detta. Utlänningen tillåts då stanna kvar trots att anknytningen har upphört.

Avslutningsvis vill jag nämna att regeringen, mot bakgrund av uppgifter om organiserad förmedling av kvinnor från utlandet till män i Sverige, uppdragit åt ombudsmannen mot etnisk diskriminering att utreda behovet av åtgärder mot denna art av förmedlingsverksamhet.

Anf. 8 ALEXANDER CHRISOPOULOS (vpk):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Anledningen till min interpellation är den nuvarande lagstiftningen om anknytningsinvandring, en lagstiftning som ju tillkommit för att hindra s.k. skenäktenskap. En utländsk medborgare, som gifter sig med en svensk medborgare eller med en person som har rätt att vistas i landet, får provisoriskt uppehållstillstånd, som omprövas var sjätte månad efter förhör hos polisen, vilken, ibland kan vara förnedrande därför att det ställs frågor av mera intim karaktär. Om äktenskapet spricker inom ramen av två år, som inte är någon lagstadgad gräns utan en riktpunkt i största allmänhet, får alltså den utländska medborgaren packa ihop sina grejor och åka tillbaka till hemlandet.

Den här lagstiftningen utnyttjas i många fall för att bedriva slavhandel med

framför allt kvinnor från u-länder. Det innebär i princip att en oinskränkt makt överlämnas under två års tid åt en enskild individ att bestämma sin partners framtida liv, och den makten används ibland på ett omänskligt sätt.

Det väsentliga i svaret som invandrarministern ger här i dag är att han säger att en ordning med uppskjuten invandrarprövning måste tillämpas även i fortsättningen, därför att erfarenheterna visar att utan en sådan ordning utnyttjas s.k. skenäktenskap för att kringgå den reglerade invandringen.

Om vi för ett ögonblick stannar vid själva lagstiftningen och upphovet till densamma, måste vi fråga oss för det första: Vad för slags erfarenheter talar invandrarministern om? Vad finns det för statistiska uppgifter eller redovisade fall som utgör det faktaunderlag som kan styrka påståendet att det förekommer s.k. skenäktenskap i sådan omfattning att lagstiftningen är berättigad? För det andra måste jag fråga invandrarministern: Vad finns det för belägg för att just den nuvarande lagstiftningen, med sin tvåårsregel, har förhindrat skenäktenskap? För det tredje vill jag fråga: Vad finns det för jurister som vill hävda att ett sprucket äktenskap inom två års ram är bevis nog för att äktenskapet i fråga har varit ett skenäktenskap?

Som bekant upphör åtskilliga äktenskap i Sverige inom två år av helt andra skäl. Även om det finns ett litet antal s.k. skenäktenskap av det totala antalet äktenskap mellan utländska medborgare och svenskar eller personer som har rätt att vistas i landet, bygger faktiskt den svenska lagtillämpningen, det svenska rättsväsendet på principen att hellre fria än fälla när inga bevis föreligger. Här är principen precis det motsatta. Här betraktar man alla äktenskap ingångna med utländska medborgare som varande skenäktenskap, och man agerar därefter. Frågan är: Kan man ha en sådan lagstiftning, som har så tragiska effekter för många men framför allt utländska kvinnor, som bygger på en hypotes och en nästan paranoid rädsla för en okontrollerad invandring och som uppenbart strider mot den svenska rättsprincipen?

De här frågorna är det viktigt att få svar på. Det som händer i verkligheten i dag är att vi med den nuvarande lagstiftningen uppmuntrar skenäktenskap. Svenska män får rätt att importera eller skaffa sig utländska kvinnor med prövorätt. De kan skicka tillbaka dessa kvinnor ifall de inte passar. Den uppenbara avsikten är inte att ingå ett äktenskap utan att utnyttja dessa kvinnor.

Med alla dessa aspekter som bakgrund vill jag återigen fråga invandrarministern om invandrarministern inte är beredd att vidta vissa åtgärder för att förändra lagstiftningen.

Anf. 9 RAGNHILD POHANKA (mp):

Herr talman! Jag vill säga några ord om kvinnosynen, som är mycket viktig. Det har framförts en del åsikter om den tidigare.

Det är främst kvinnor från Fjärran Östern som kommer hit. Om kvinnorna åker tillbaka dit efter ett sådant här brutet äktenskap, är det i stort sett bara gatan som återstår för dem. En kvinna som blir förskjuten av sin man har nämligen inget värde. Vi kanske har svårt att sätta oss in i den synen, men det är ett faktum. De har skurit av alla band när de återvänder hem. De kan egentligen inte göra det, men tvingas till det.

Dessutom tar män hit kvinnor gång på gång, ända upp till fyra fem gånger.

Prot. 1988/89:34
29 november 1988

*Om anknytnings-
invandringen*

Jag tycker att man borde angripa just det förhållandet så att det inte upprepas gång på gång. Det är mycket viktigt att man tittar på den saken. I nästan alla sammanhang får männen mycket lätt rätten på sin sida, medan kvinnorna blir utsatta. Detta har litet grand med felaktig kvinnosyn, även i vårt land, att göra.

Det finns även en annan aspekt på detta som kanske inte är lika viktig. De män som i ärliga avsikter tar hit kvinnor, därför att de verkligen vill fortsätta att leva tillsammans med dem, blir sedda över axeln som om de vore misshandlare eller mystiska individer, tills det har gått en viss tid. Det är kanske ett litet mindre problem, eftersom det visar sig i längden vilken avsikt man har.

Sedan vill jag understryka att det är många som när de gifter sig inte vet om de har valt rätt person. Man kan ju faktiskt skilja sig inom två år fastän man från början hade ärliga avsikter. Jag tycker att ingen kvinna skall få sändas tillbaka till Fjärran Östern efter ett sådant här s.k. skenäktenskap.

Anf. 10 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Detta är mycket svåra frågor. Jag skulle vara glad om jag fick förslag till bra lösningar på dessa problem.

Det allvarligaste i sammanhanget är det som Alexander Chrisopoulos benämner slavhandel, dvs. att män på ett cyniskt sätt tar hit kvinnor, som de egentligen inte har för avsikt att bo tillsammans med utan bara vill byta ut allteftersom. Det är mot denna bakgrund som vi har vidtagit åtgärden att uppdra åt diskrimineringsombudsmannen att se över vilka medel man kan sätta in för att komma åt verksamheten. Om man skulle ta bort regeln om uppskjuten invandringsprövning skulle det inte lösa problemet. Det skulle möjligen bara stimulera till ännu snabbare byten, ännu frekventare slavhandel.

I det perspektivet efterlyser jag konstruktiva förslag till hur man skall kunna komma åt själva grundproblemet. Jag är verkligen mycket intresserad av det, eftersom jag tycker att det är oerhört stötande och förnedrande mot dessa kvinnor. I det avseendet delar jag helt Ragnhild Pohankas synpunkter på att detta i grunden är en fråga om kvinnosyn.

I det sammanhanget vill jag ändå göra Ragnhild Pohanka uppmärksam på den passus i mitt svar där jag klart säger att om utlännningen riskerar att bli socialt utstött vid återkomsten till hemlandet så är det just en sådan faktor som skall påverka beslutet att inte tillämpa denna tidsregel.

Alexander Chrisopoulos är mycket indignerad över situationen, men han har inte själv angett några förslag till åtgärder, som skulle kunna motverka att man faktiskt använder eller återoppar samboende för att kringgå den reglerade invandringen. Jag kan inte i dag säga att vi, innan vi har hittat någonting som är bättre skall avskaffa ordningen med uppskjuten invandringsprövning. Jag har dock deklarerat att vi under tiden noga kommer att beakta just sådana skäl – risk för att bli socialt utstött, förekomst av misshandel eller allvarliga trakasserier.

I dessa frågor har jag många kontakter med kvinnojourer. Jag uppskattar dessa kontakter mycket och hoppas att vi kan utveckla dem ytterligare för att komma till rätta med problemet så att enskilda personer inte skall behöva drabbas orättvist.

Anf. 11 ALEXANDER CHRISOPOULOS (vpk):

Herr talman! Det är uppenbarligen svåra frågor. Jag kommer emellertid att föreslå lösningar på problemet. Invandrarministern säger att det ingås s. k. skenäktenskap för att personer skall kunna kringgå den reglerade invandringen. Jag vill därför fråga invandrarministern vad han har för belägg för det. Vad finns det för siffror och statistik som visar att antalet skenäktenskap är så pass stort att det berättigar sådan här lagstiftning? Vad finns det för bevis för att den nuvarande lagstiftningen har förhindrat skenäktenskap?

Även om man antar att det finns en liten del skenäktenskap bland det totala antalet äktenskap som ingås mellan svenska medborgare och utländska medborgare, så skall man inte behandla alla äktenskap som om de vore skenäktenskap. Det faktum att ett äktenskap spricker inom två års tid kan på inget sätt betraktas som ett bevis för att det var ett skenäktenskap. Förstår inte invandrarministern att man här använder sig av en motsatt princip till den som gäller i rättsväsendet i allmänhet? Där gäller principen hellre fria än fälla. I fråga om äktenskap mellan svenska och utländska medborgare gör man alltså precis tvärtom.

Lösningen skulle vara, invandrarministern, att man ger den utländska medborgaren – det gäller i de flesta fall kvinnor, men det finns också män som drabbas – permanent uppehålls- och arbetstillstånd från första början. Vad skulle det innebära? Jo, det skulle innebära att de utländska medborgarna – kvinnor och män som kommer hit och gifter sig för att stanna här – får sin rättsställning stärkt i Sverige. De blir då inte föremål för utpressning av sådana här människor som i dag utnyttjar dem.

Vi kan på så sätt visserligen få in ett antal personer som har ingått skenäktenskap. Men vad gör det? Det bjuder vi på. I motsatt fall innebär det att vi accepterar en lagstiftning som är orättfärdig, gör ett viss antal kvinnor fullständigt rättslösa och uppmuntrar till skenäktenskap i form av organiserad slavhandel. Den lösning jag nämnde föreslår vi från vårt parti.

Anf. 12 RAGNHILD POHANKA (mp):

Herr talman! Efersom det ofta handlar om giftermål eller annat fast samboende, kan man mycket väl kontrollera dessa förhållanden. Man borde på så sätt kunna se till att det inte upprepas att vissa män tar in kvinna efter kvinna. Detta är ett faktum som förvärrar den här situationen oerhört.

Jag tackar för den passus i invandrarministerns svar där han säger att i de fall det förekommer misshandel eller dålig behandling av den ene maken så skall denne inte sändas tillbaka. Enligt mina kunskaper säger det att inga invandrare skall få sändas tillbaka till Fjärran Östern, eftersom de får en sådan behandling när de kommer tillbaka. De blir tredje klassens medborgare. Detta har pågått i så många år. Jag är förvånad över att man inte har gjort något åt den här situationen. Dessutom har många av speciellt de här kvinnorna barn med sig. Det betyder att barnet också kastas ut till ett liv, som det kanske inte hade innan mannen tog med kvinnan hit till Sverige. Kvinnan och barnet blir alltså socialt utslagna, och då inser man hur det går för detta barn när han eller hon växer upp. Om barnet är en flicka blir tillvaron ännu hårdare, ofta med barnprostitution som följd med allt vad det innebär.

Det vore mycket intressant om det av humanitet mot dessa människor

Prot. 1988/89:34
29 november 1988

*Om åtgärder för att
stävja insiderhandel
med aktier*

hände någonting positivt på det här området. Det rör sig oftast om kvinnor, men jag tycker naturligtvis att även män skall behandlas likvärdigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1988/89:46 om åtgärder för att stävja insiderhandel med aktier

Anf. 13 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Bengt Westerberg har frågat mig om jag är beredd att medverka till att värdepappersmarknadskommittén prövar förslag om en ändrad ansvarskonstruktion för att stävja insiderhandel.

Vad Bengt Westerberg tar sikte på i sin interpellation är ansvarsbestämmelser som är konstruerade så att insiders motpart erkänns som målsägande.

Jag håller naturligtvis med Bengt Westerberg om att det behövs effektiva regler mot insidermissbruk.

Det är en rimlig tanke att de som drabbas av insiderbrott skall ha rätt till skadestånd. Och det är också möjligt att sådana ersättningsbestämmelser skulle kunna få en allmänt avskräckande effekt. Problemet är, som jag ser det, att identifiera den konkreta skadan och att avgöra vilka som skulle vara ersättningsberättigade. I praktiken måste det många gånger bli svårt att skilja ut någon enskild skadelidande motpart till insidern.

Direktiven för värdepappersmarknadskommittén är utformade så, att kommittén kan ta upp exempelvis frågan om skadeständssanktioner vid insiderbrott. Jag ser inga skäl för tilläggsdirektiv i den frågan, utan jag menar att kommittén självständigt har att bedöma om den skall lägga fram några förslag med sådant innehåll. Jag vet att kommittén är uppmärksam på frågan.

Anf. 14 BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret.

Kjell-Olof Feldt och jag har säkert samma uppfattning om behovet av en skärpt insiderlagstiftning. Jag vill ändå understryka det behovet, särskilt som vi kan se tecken på en opinion som vill gå i andra riktningen och avskaffa all insiderlagstiftning.

Den amerikanske professorn Henry Manne – som är en av förespråkarna för en sådan linje – framträdde nyligen i Sverige, inbjuden av ett SAF-anknutet förlag, i syfte att framföra budskapet att insideraffärer i själva verket är ett smörjmedel på marknaden. Jag anser att han har fel och det av främst tre skäl.

För det första kräver en fungerande aktiemarknad att allmänheten har förtroende för den. Om den som vill köpa eller sälja aktier hela tiden har en känsla av att personer med hemliga kunskaper skor sig, kommer marknaden alltid att mötas med misstro. Börschefen Bengt Rydén underströk nyligen i en Eko-intervju hur viktigt det är med en skärpt insiderlagstiftning för att skapa förtroende hos utlänningar som handlar med svenska aktier.

För det andra kommer småspararna aldrig att vara insiders. En insiderlagstiftning behövs för att skydda småspararna.

För det tredje – och kanske viktigaste – kräver en fungerande marknad, av vilket slag den vara må, att alla har möjlighet att ta del av samma information. Det innebär naturligtvis inte att alla utnyttjar informationen, men det faktum att den finns tillgänglig för alla gör att marknaden kan fungera rationellt och att prissättningen blir den riktiga.

Herr talman! Jag noterar med tillfredsställelse att Kjell-Olof Feldt, i likhet med mig, anser det vara en rimlig tanke att de som drabbas av insiderbrott skall ha rätt till skadestånd. Det är inte sannolikt att de regler som i dag finns ger någon sådan rätt.

Professor Madeleine Löfmarck har i en uppsats konstaterat att straffbuden i lagen om värdepappersmarknaden, VML, inte torde ge rätt till skadestånd för motparten, eftersom de inte är utformade som brott mot enskilds förmögenhet. Vinning av brott skall i stället enligt lagen förverkas till staten.

Vad som ändå gör rättsläget något oklart är, enligt professor Löfmarck, att straffbuden i VML är underordnade brottsbalkens stadganden om bedrägeri, trolöshetsansvar och ocker. Hennes slutsats är att det är angeläget att värdepappersmarknadskommittén söker skapa klarhet i den här frågan.

Enligt min mening finns det starka skäl för att kommittén då prövar den ansvarskonstruktion som jag redovisat i min interpellation och som Madeleine Löfmarck utförligt diskuterar i sin uppsats, dvs. att insiderhandel betraktas som brott mot enskild och att insiderns motpart alltså erkänns som målsägande. Låt mig särskilt framhålla två skäl för en sådan lagstiftning:

1. Insiderhandel bör ses som ett brott mot enskildas förmögenhet, och en straffskärpning bör följaktligen ses som en förstärkning av den enskilda äganderätten.

2. Det finns mycket som talar för att effektiviteten i lagstiftningen ökar genom förekomsten av målsägandeintressen. Det finns, som Madeleine Löfmarck uttrycker det, "all anledning att – – ta till vara den resurs som de faktiskt berörda personerna utgör – och det gör man inte om man reglerar insidertransaktioner som brott mot en diffus, icke ersättningsberättigad allmänhet".

Jag tolkar finansministerns svar så, att han principiellt delar min uppfattning. Självfallet kan den tänkta lagkonstruktionen vara förenad med vissa problem. Aktieposter måste exempelvis kunna identifieras före och efter en transaktion. Det är knappast möjligt med dagens system, men blir det sannolikt med det nya s.k. SAX-systemet för handel på börsen som kommer att introduceras.

Jag uppfattar Kjell-Olof Feldts besked om att kommittén är uppmärksam på frågan så, att den kommer att pröva den föreslagna ansvarskonstruktionen. Jag ser fram emot att få ta del av kommitténs överväganden och förslag, och jag hoppas att de inte skall dröja allför länge.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om omtaxering av mögelskadade fastigheter

Anf. 15 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Siw Persson har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder så att inträffade mögel- och fuktskador bör utgöra anledning till omtaxering vid särskild fastighetstaxering under åren mellan de allmänna taxeringarna.

Siw Persson nämner att vissa slag av mögel- och fuktangrepp är lätta att sanera och minskar fastighetens värde blott med ringa belopp, medan å andra sidan flertalet mögelfall föranleder saneringsutgifter på mellan 150 000 och 300 000 kr. Vidare menar Siw Persson att det är omöjligt och stridande mot rättskänslan att ange schablonregler för reduktion av taxeringsvärdet.

Låt mig först säga att beslut vid allmän fastighetstaxering i princip skall gälla från det år då allmän fastighetstaxering av en fastighet sker till dess sådan taxering sker nästa gång. Under åren däremellan skall särskild fastighetstaxering ske. Vanligtvis fastställs då föregående års taxering oförändrad. Emellertid kan ny taxering ske bl.a. om en fastighets värde ökat eller minskat genom sådan förändring i den fysiska beskaffenheten att taxeringsvärdet på grund av förändringen bör ändras med minst en femtedel, dock med minst 25 000 kr. Ny taxering skall alltid ske om kostnader som har uppgått till minst 1 milj. kr. har lagts ned på fastigheten eller, i fråga om småhus, om värdet på grund av förändringen bör höjas eller sänkas med minst 100 000 kr.

Om en fastighets värde minskat på grund av mögel- och fuktskador med belopp som uppgår till eller överstiger de nämnda beloppsgränserna, kan således ny taxering äga rum. Som Siw Persson nämnt kan skadorna ibland vara lätta att åtgärda och har då bara en liten inverkan på taxeringsvärdet. Det är därför motiverat att de generella beloppsgränser som finns även gäller i dessa fall.

Jag vill i detta sammanhang nämna att frågan om att ta hänsyn till mögel, rötskador och liknande byggnadsfel vid den allmänna fastighetstaxeringen behandlades i den proposition om 1990 års småhustaxering som regeringen lade fram i våras och som antogs av riksdagen. Jag förordade där att schablonmässiga justeringar inte skulle göras beträffande byggnadsfel. Samtidigt uttalade riksskatteverket att man trodde sig kunna utarbeta bättre normer för hur mögel- och rötskador bör kunna beaktas i fortsättningen.

Jag anser att nuvarande regler för fastighetstaxering tar väl hänsyn till de slag av skador som Siw Persson syftar på. Jag är därför inte beredd att föreslå att grunderna för omtaxering ändras i dessa fall.

Anf. 16 SIW PERSSON (fp):

Herr talman! Tack för svaret!

Det pågår, herr finansminister, en provtaxering av omkring 20 000 hus. Det finns inte någonting sagt om normer för hur mögel och rötskador skall beaktas. Borde inte dessa normer ha varit klara till provtaxeringens start? Riksskatteverket har ju, som finansministern sade i sitt svar, uttalat att man trodde sig kunna utarbeta bättre normer för hur mögel och rötskador bör kunna beaktas i fortsättningen.

Provtaxeringen är viktig, då den skall ge erfarenhet till huvudtaxeringen. Hur får man nu erfarenhet i dessa mål?

Vi får inte heller glömma bort att det i dag inte krävs teknisk kunskap av taxeringsnämnderna. Det är viktigt att det finns teknisk utredning som grund för bedömningen i taxeringsnämnden. Och att utredning är aktuell. Att utredningen är aktuell är mycket viktigt då det gäller mögelskador på grund av att mögel är organiskt material och att möglet hela tiden fortsätter att växa, om de rätta betingelserna finns. Flera fall har förekommit där fastighetsägaren haft svårt att bevisa sina uträkningar. Orsakerna till det kan naturligtvis vara många. Men vi får inte glömma bort att risken är större att taxeringsnämnderna gör felbedömningar på grund av att de saknar teknisk kunskap.

Herr talman! Det behövs alltså till en viss gräns normer i de många fallen, men det viktigaste är att det finns aktuell teknisk utredning i de enskilda och riktigt besvärliga fallen.

Jag vill fråga finansministern: Hur förhåller det sig med normerna för mögel och rötskador? Jag har hört att sådana normer inte finns. Om de inte är utarbetade, när blir de det i så fall?

Jag vill också fråga: Anser inte finansministern att kravet på teknisk utredning i besvärliga fall är rimligt?

Det är viktigt att komma ihåg att omtaxeringen bör ske först efter ett antal år. Risken för återfall är nämligen ganska stor. Ca 20 % av drabbade hus som saneras får tyvärr åter mögel. Dessutom är det viktigt att komma ihåg att ett hus som en gång är drabbat även efter sanering kommer att vara ett "drabbat hus" i många år. Värdet på marknaden kommer kanske i tio år att vara mycket lägre på grund av den en gång uppkomna skadan.

Till sist, finansministern, vet jag att det vid fastighetstaxeringen finns en särskild kod för s.k. säreget förhållande, t.ex. vid radon. Varför har man inte en sådan särskild kod för mögeldrabbade hus? Här skulle man faktiskt för första gången kunna få ett bättre grepp om omfattningen av mögel i småhus. Småhusen är ju den största delen av bebyggelsen – om jag inte missminner mig uppåt 80 %. Varför har man inte någon kod för mögeldrabbade hus? Är finansministern beredd att arbeta för en sådan?

Anf. 17 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Såvitt jag förstår tar Siw Persson nu upp en helt annan fråga än den hon aktualiserade i sin interpellation. Då gällde det nämligen att hon ville ha omtaxeringar till följd av inträffade mögel- och fuktskador. Nu tar hon upp en helt annan sak, nämligen den provtaxering som skall göras inför den allmänna fastighetstaxeringen 1990. Jag kan bara svara att jag saknar kännedom om skälen till att normer inte har utarbetats. Jag saknar också kännedom om skälen till att man inte har någon särskild kod när det gäller fukt- och mögelskadade hus. Men om Siw Persson vill ställa sina frågor på nytt till mig, skall jag skaffa mig tillräckliga kunskaper för att kunna besvara dem här i kammaren.

Prot. 1988/89:34
29 november 1988

*Om omtaxering av
mögelskadade fastig-
heter*

Anf. 18 SIW PERSSON (fp):

Herr talman! Jag skall gärna medge att jag har vidgat frågeställningen. Jag beklagar att jag därigenom omedvetet har satt finansministern på det hala. Det var verkligen inte meningen. Syftet med min fråga är, som finansministern förstår, att försöka få klarhet i problematiken när det gäller taxeringen av mögeldrabbade hus. Om dagens interpellationsdebatt kan få till resultat att en kod för mögeldrabbade hus kommer in vid taxeringen, skulle det betyda mycket för framtiden. Om resultatet kan bli detta utan någon ny interpellation, så är jag nöjd med dagens interpellationsdebatt.

Anf. 19 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag skall ta med mig Siw Perssons båda frågeställningar tillbaka till departementet och undersöka vad som kan ligga bakom och vilket underlag som kan tillkomma, så att vi når ett bättre tillstånd på det här området.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Föredrogs och hänvisades

Proposition

1988/89:61 till skatteutskottet

7 § Föredrogs och hänvisades

Proposition

1988/89:62 till jordbruksutskottet

Beträffande denna proposition hade regeringen föreslagit att riksdagen skulle besluta att motionstiden förkortades till sju dagar.

Kammaren beslöt förkorta motionstiden till att utgå måndagen den 5 december.

8 § Anmäldes och bordlades

Skrivelse

1988/89:75 med redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

9 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

med anledning av prop. 1988/89:56 om stöd till svenska rederier

1988/89:T8 av Rolf Clarkson m.fl. (m)

1988/89:T9 av Kenth Skårvik m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1988/89:59 om ändringar i reglementet för allmänna pensionsfonden, m.m.

1988/89:Fi36 av Jan Strömdahl m.fl. (vpk)

10 § Anmäldes och bordlades
Skatteutskottets betänkande
1988/89:SkU8 Tull för äpplen och päron

Justitieutskottets betänkanden
1988/89:JuU1 Ändring i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall
1988/89:JuU4 Omröstning i brottmål, m.m.
1988/89:JuU5 Fortsatt giltighet av lagen med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål
1988/89:JuU12 Spaningslagen

Utrikesutskottets betänkande
1988/89:UU8 Vissa åtgärder i anledning av 1977 års tilläggsprotokoll till 1949 års Genèvekonventioner angående skydd för krigets offer m.m.

Socialförsäkringsutskottets betänkande
1988/89:SfU6 Tillämpningen av terroristlagstiftningen

Bostadsutskottets betänkanden
1988/89:BoU1 Regler om byggande m.m.
1988/89:BoU2 Byggnaders inomhusmiljö m.m.

11 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 29 november

1988/89:81 av *Hans Göran Franck* (s) till justitieministern om fängelsestraffet:

I Sverige går det ca 60 fångar på 100 000 innevånare. Men åtskilliga andra västländer har lägre eller betydligt lägre fångpopulation i förhållande till folkmängden, exempelvis Norge, Grekland, Irland, Island, Holland och Spanien.

Det stora flertalet fängelseklienter i vårt land har en mycket låg status. Mer än hälften var arbetslösa när de dömdes till fängelse, 70 % av rättsfullgörarna har betydande alkoholproblem, 40 % av de nyintagna i fängelserna klassas som narkotikamissbrukare. De flesta fångarna har en dålig uppväxtmiljö. Utbildning utöver folk- och grundskola är mycket ovanlig hos dem. Mer än hälften har tidigare fängelseerfarenhet.

Fängelsevistelsen blir alltmer pressande, kontrollen har ökat, permissionerna minskar, disciplinstraffen blir allt fler.

Att dömas till fängelse betyder inte bara att man gjort sig skyldig till ett förkastligt brott. Det betyder också att man förknippas med övriga fängelse-dömda och klassas som en lågstatusperson.

All tillgänglig forskning, liksom internationella jämförelser, visar att brottslighetens utveckling inte står i någon mera bestämd relation till den

nivå i fråga om antalet frihetsberövanden och dessas längd som man upprätthåller.

Det är inte någon överdrift att säga att kriminalpolitikens betydelse för brottsutvecklingen är förhållandevis underordnad, om man ställer den i relation till familje- och skolpolitik, arbetsmarknads- och socialpolitik, rättväsendets utformning och funktion i stort, liksom till den ekonomiska strukturen och människosynen i samhället. Över huvud taget gäller att insatserna för ett solidariskt samhälle, med en bättre och rättvisare fördelning av inkomster, bostäder, utbildning, arbetsmiljö och kultur är mer ägnat att förebygga risker för social missanpassning. Den utgör i sin tur ofta grogrunden för kriminalitet. Solidariska samhällsinsatser har säkerligen därmed större betydelse än straffrättsliga reaktioner mot redan begångna brott och för att förebygga nya brott.

Fängelsestraffets negativa verkningar är väldokumenterade. Det är en angelägen uppgift att söka begränsa användningen av fängelsestraffet framför allt genom att finna alternativ till fängelstraffet när inte samhälleliga skyddssynpunkter lägger avgörande hinder i vägen. Men utvecklingen går nu dessvärre i motsatt riktning. Bara under förra året ökade antalet fängelsedömda personer med mer än 1 000 till 17 206 fångar. Enligt Rättsstatistisk årsbok 1984–1987 var motsvarande antal för 1984, 1985 och 1986 16 420, 15 574 samt 16 145.

Antalet personer som intogs i anstalt under 1986 var 653 fler än under 1985 – ökningen är nära 5 %. 14 188 personer påbörjade verkställighet i anstalt 1986 jämfört med 13 535 under 1985.

Det har under senare tid förekommit uppmärksammade fall där fängelsestraff använts mot 15-åringar. En utveckling där fängelsestraff används i ökad utsträckning mot unga lagöverträdare skulle vara mycket oroande.

Då antalet fängelsestraff ökar avsevärt skulle man kunna förvänta att nåd beviljades i ett ökat antal fall. Bifallsfrekvensen har emellertid minskat markant. Återkommande kritik har förekommit i anslutning till avslag i enskilda fall.

Följande siffror kan redovisas:

År	Ansökningar	Bifall (%)
1977	2 441	17,7 (utom militärmål –82 %)
1978	2 174	15,4 (utom militärmål –68,4 %)
1979	2 002	16,6
1980	2 016	12,8
1981	2 191	11,3
1982	2 194	10,2
1983	2 346	11,4
1984	2 240	12,9
1985	1 711	12,8
1986	1 698	11,7
1987	1 733	10,5

Det har uppgetts att minskningen eventuellt skulle kunna förklaras av bl.a. "domstolarnas mer nyanserade bedömningar". Detta är tveksamt. Det är i stället möjligt att en skärpning av praxis skett. Det skulle vara av värde om en närmare undersökning gjordes av regeringens nådepraxis.

I anledning av ovanstående får jag ställa följande frågor till justitieminister Laila Freivalds:

1. Hur bedömer justitieministern utvecklingen beträffande den ökade användningen av fängelsestraff?
2. Anser justitieministern att denna utveckling bör motverkas, i så fall på vilket sätt?
3. Avser justitieministern att föreslå att fängelsestraffet avskaffas för unga lagöverträdare i åldern 15–17 år?
4. Har en skärpning av nådepraxis skett, och i så fall på vilket sätt?

1988/89:82 av *Gudrun Schyman* (vpk) till socialministern om de fria sprutorna till narkomaner:

Socialstyrelsen har föreslagit att regeringen skall ge klartecken till en treårig försöksverksamhet med sprututbytesprogram för narkotikamissbrukare. I princip skall det vara möjligt att genomföra detta i varje landsting som så önskar.

Förslaget har i huvudsak förts fram av smittskydds- och infektionsläkare med motiveringen att det skulle minska HIV-spridningen.

De personalgrupper som arbetar med narkotikamissbrukarna – inom narkomanvården, på behandlingshemmen och på socialbyråerna säger klart nej till planerna. Man gör det utifrån sin yrkeskompetens och uppfattningen att narkotikamissbruket är ett socialt problem, inte ett medicinskt, samt utifrån insikten om att narkotikapolitik och smittskydd är två olika saker. Kampen mot aids får inte komma i motsättning till kampen mot narkotika. Får Sverige en liberal narkotikapolitik kommer antalet narkomaner att öka och som en följd av det också risken för en omfattande smittspridning.

Som underlag för sitt förslag har socialstyrelsen bl.a. använt sig av en s.k. utvärdering av den försöksverksamhet med utbyte av sprutor som skett i Lund. Utvärderingen har på goda grunder kritiserats och kan nog mer betecknas som en partsinlaga som inte ger några som helst vetenskapliga belägg för de långtgående slutsatser man drar.

Man säger att narkotikamissbruket och HIV-spridningen inte har ökat i regionen, men samma utveckling finns inom fler regioner, t.ex. Göteborgs- och Hudiksvallsområdena, där man inte har någon sprututdelning. Däremot har man på samtliga ställen fått en ordentlig upprustning av narkomanvården.

Man säger att man har "fångat upp" nya missbrukare. Av de 550 som kommit har 200 valt att utnyttja rätten att vara anonyma, dvs. har inte lämnat personuppgifter, och endast 32 klienter har kommit mer än 10 gånger under en 15-månadersperiod. Inte någon har slussats vidare till behandling eller fortsatt kontakt med narkomanvården.

Man säger att verksamheten har uppfattats positivt av narkomanerna. Vad man inte säger är att hälften av de sprutor man delat ut inte kommit tillbaka.

Prot. 1988/89:34
29 november 1988

Meddelande om interpellationer

Det betyder att av de ca 10 000 sprutor som lämnats ut så finns fortfarande 5 000 kvar ute bland missbrukarna.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag ställa följande frågor till socialministern:

1. Finns det belägg för att nedgången av smittspridningen i Lund är ett resultat av sprutprojektet?

2. Är det försvarligt att kalla ett sprututdelningsprojekt där hälften av sprutorna försvinner för ett utbytesprojekt?

3. Om man skall ha en nedre åldersgräns på 20 år också i eventuellt kommande projekt, hur kan man garantera att den gränsen följs när man samtidigt har möjlighet till anonymitet?

4. Vilka internationella undersökningar ger vetenskapligt belägg för tesen att fria sprutor har en positiv effekt på spridningen av HIV-smitta?

1988/89:83 av *Gudrun Schyman* (vpk) till socialministern om rättspsykiatri:

I augusti 1984 presenterade den parlamentariskt tillsatta socialberedningen sitt betänkande Psykiatri, tvånget och rättssäkerheten (SOU 1984:64). Betänkandet innehöll tre olika förslag till olika lagar – en akutpsykiatrisk lag, en lag för psykiskt störda lagöverträdare samt särskilda skyddsregler för åldersdementa. Samtliga var avsedda att stärka rättssäkerheten inom det psykiatriska vårdområdet. Socialberedningen tillsattes i juni 1967. Motivet till utredningen var att förändra 1967 års lag om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall – LSPV. Den lagstiftningen har lett till att Sverige intar en föga hedrande tätplats i västvärlden när det gäller andelen tvångsvårdade inom psykiatri. Det är tio gånger så många som i Danmark och tre gånger så många som i Norge.

Socialberedningens förslag remissbehandlades och utsattes för kritik från olika remissinstanser. Den kraftigaste remisskritiken kom från landets psykiatrikår med de 12 psykiatriprofessorerna i spetsen. Samtidigt fanns det också ett stort antal positiva remissvar från klientorganisationer, fackliga organisationer, länsrätter och kammarrätter. De inkomna remissvaren ledde till att regeringen gav i uppdrag till förre förbundsdirektören Rune Carlsson att göra en översyn av socialberedningens förslag utifrån remissopionen. Detta uppdrag slutfördes under våren 1985.

Därefter har inget hänt i frågan mer än att statsrådet Sigurdson i olika sammanhang under mer än fyra års tid utlovat en proposition. Ett av de skäl till den uppkomna förseningen som nämnts från socialdepartementet skulle vara de pågående förhandlingarna mellan statens förhandlingsnämnd (SFN) och Landstingsförbundet om ett ändrad huvudmannaskap för den rättspsykiatriska verksamheten. Socialdepartementet har haft en ambition att lägga fram en proposition som ett paket som också inkluderar de psykiskt störda lagöverträdarna och det förändrade huvudmannaskapet för rättspsykiatri.

Den 10 november 1988 meddelade emellertid Landstingsförbundets styrelse att man avbryter förhandlingarna med SFN som pågått sedan våren 1985. Förutsättningarna för en uppgörelse föreligger inte längre. Därmed har socialdepartementets strategi om en samlad lagstiftning avseende hela det psykiatriska vårdområdet fallit.

Detta innebär att Sverige fortfarande har en tvångslag i kraft som eventuellt strider mot Europarådets konvention om fristående juridisk prövning av tvångsintagningar inom psykiatrin. Även under detta år kommer psykiatrin att svara för ca 10 000 tvångsintagningar.

Jag vill därför ställa följande frågor till statsrådet Sigurdson:

1. Avser regeringen, trots de avbrutna förhandlingarna mellan SFN och Landstingsförbundet, att lägga en proposition som innebär en reformerad tvångslagstiftning inom psykiatrin?
2. Kommer regeringen att lagstiftningsvägen, utan Landstingsförbundets medverkan, föreslå en överföring av rättspsykiatrin från staten till landstingen?
3. Anser regeringen att det är otillfredsställande med den långa tid det tagit att genomföra nödvändiga lagändringar inom psykiatrins område?

1988/89:84 av *Anna Wohlin-Andersson* (c) till jordbruksministern om systemet för älgjakt:

Den 29 april 1987 antog riksdagen en ny jaktlag. Samtidigt beslutade riksdagen om ett nytt system för älgjakten. I fråga om älgjaktens utformning antog riksdagen det förslag jordbruksutskottet lämnat i sitt betänkande 1986/87:15. Vad som angivits i utskottets betänkande skall därför leda till efterföljd vid tillämpningen av den nya älgjaksordningen.

På regeringens uppdrag har naturvårdsverket utfärdat råd och anvisningar till den nya jaktlagstiftningen. Dessa råd och anvisningar tar även upp frågor som berör tillämpningen av reglerna för älgjakten. I flera avseenden står dessa råd och anvisningar i motsatsförhållande till vad riksdagen beslutat. Som exempel på sådana avvikelser kan nämnas att riksdagen beslutade att s.k. A-licens skulle få beviljas för jaktområden som medgav en årlig avskjutning av minst *ett* vuxet djur. Naturvårdsverket anger i sin kungörelse att kravet för ett A-licensområde skall vara att det medger en årlig avskjutning av *två* djur, vilket således innebär en fördubbling av arealkravet gentemot vad riksdagen beslutat. Även i fråga om samrådskraven med angränsande licensområden har naturvårdsverket gått längre än vad riksdagen angav i sitt beslut.

Flera länsstyrelser, bl.a. Östergötlands, har avslagit ansökan om B-licens på grunder som strider mot riksdagsbeslutet. Så har t.ex. en person, som klart uppfyller punkt 4 för särskilda skäl för registrering, fått avslag på sin ansökan om B-licens.

I Kalmar län har länsstyrelsen beslutat att B-licens-innehavare endast får fälla årskalv hälften av jakttiden, vilket är ett avsteg från riksdagsbeslutet om ett valfritt djur för B-licensen.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga jordbruksministern:

Vilka åtgärder ämnar jordbruksministern vidta för att få länsstyrelserna att i sina älgjaksbeslut följa intentionerna i riksdagens beslut till ny jaktlag?

Prot. 1988/89:34 1988/89:85 av *Ylva Annerstedt* (fp) till utbildningsministern om förkunskaperna för tillträde till grundskollärlinjen:

Meddelande om frågor Härömdagen avslöjade Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) i en skrivelse till regeringen att allvarliga avkall görs vad gäller förkunskaperna hos studerande som söker till grundskollärlinjen.

Många av de studerande på grundskollärlinjen är antagna med förbehållet att de måste komplettera vissa ämnen under utbildningstiden. Systemet kallas "villkorlig dispens".

Enligt UHÄ:s direktiv skall villkorlig dispens ges till sökande vilkas förkunskaper inte motsvarar förkunskapskraven i ämnena matematik, fysik, kemi och biologi.

Dispensbeslut fattas av de lokala antagningsenheterna.

I riksdagsbeslutet om den nya lärarutbildningen ingick också krav på ökade förkunskaper för de sökande. Avsikten var självfallet att höja kvaliteten på kunskaperna hos Sveriges nya lärare. Bakgrunden var bl.a. de alarmerande signalerna om dåliga matematik- och svenskkunskaper hos de yngre lärarna.

Det är därför ytterligt oroande när SFS redovisar att villkorlig dispens beviljas i en omfattning som äventyrar beslutet om att höja förkunskapskraven.

Villkorlig dispens ges i andra ämnen än de av UHÄ angivna. Kompletteringsutbildning bedrivs ibland i samarbete med högskolan eller i dess regi, och vissa högskolor har t.o.m. helt eller delvis bekostat kompletteringsutbildningen. Sådana förhållanden kan naturligtvis inte accepteras. Med anledning härav vill jag ställa följande frågor:

Vilka åtgärder avser utbildningsministern vidta för att

1. de höjda förkunskapskraven ej skall åsidosättas,
2. tillse att kompletteringsutbildning inte drivs i högskoleregi och ej bekostas av grundutbildningsanslaget?

12 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställts

den 28 november

1988/89:293 av *Hans Göran Franck* (s) till socialministern om tiden för genomförande av rättspsykiatriska undersökningar:

Den 12 november 1987 gavs i riksdagen ett frågesvar enligt vilket "lagstiftningsprojektet" om påföljd för psykiskt störda lagöverträdare skulle föreläggas riksdagen "inom kort". En viktig del av "lagstiftningsprojektet" rörde enligt svaret även "de rättspsykiatriska undersökningarna" och att det var "helt uteslutet att det skulle komma förslag senare än våren 1988".

Den 10 november 1988 beslutade Landstingsförbundet att avbryta förhandlingarna med staten om ändrat huvudmannaskap för den rättspsykiatriska verksamheten. Förhandlingarna har pågått sedan våren 1985.

Den långvariga hanteringen av denna fråga har inneburit ett stort lidande för psykiskt sjuka människor, som inte behandlats i överensstämmelse med gällande lag. Den föreskrivna huvudregeln om avgivande av rättspsykiatriskt utlåtande inom sex veckor har överskridits i stor omfattning.

På grund av det anförda får jag ställa följande fråga:

Hur bedömer socialministern handläggningen av den rättspsykiatriska verksamheten, och när kommer rättspsykiatriska undersökningar att kunna genomföras inom den i lag föreskrivna tiden?

den 29 november

1988/89:294 av *Inger René* (m) till statsrådet Bengt Lindqvist om arbetsvillkoren för dagbarnvårdare:

Att dagbarnvårdare förvärvsarbetar är i dag en självklarhet för alla. Men i ett avscende betraktas de inte som förvärvsarbetande. I samma takt som de får egna barn måste de nämligen gå ner i arbetsomfattning och därmed också i inkomst. Detta är en icke acceptabel diskriminering.

Vilka åtgärder avser statsrådet vidta för att råda bot på denna diskriminering?

1988/89:295 av *Martin Olsson* (c) till statsministern om sysselsättningen i Västernorrlands län:

Västernorrland med en befolkningsminskning på hittills nära 8 000 under 80-talet och med fortsatta negativa prognoser är ett län i kris. Detta accentueras genom en rad nya hot mot länet.

Telis fabrik i Sundsvall med 740 anställda läggs ned, och endast 300 ersättningsarbetstillfällen ordnas. Nobel Industris kiselmetallverk i Ljungaverk halveras, och den fortsatta verksamheten där är något osäker. Föreslagna begränsningar inom försvarsorganisationen kommer att drabba främst Sollcfeå men även Härnösand. Persontrafiken på flera järnvägslinjer hotas av nedläggning.

Västernorrland är det mest elberoende länet. Planerade höjningar av elpriset har därför skapat stor oro i hela länet och inte minst bland den elberoende industrins företrädare och anställda. Ca 10 000 arbetstillfällen anses hotade på sikt av höjda elpriser. Företag överväger redan att lägga nya tillverkningsanläggningar i andra länder i stället för i anslutning till sina industrier i Västernorrland.

Tyvärr har det hittills varit svårt att få Västernorrlands problem tillräckligt uppmärksammat på riksnivå. Lokaliseringsbeslut har gått länet emot. Kustbevakningens centrala ledning lades inte till Härnösand, och riksdagsmajoriteten, s och vpk, har avslagit motionerna om flyttning av hela eller delar av Vattenfalls huvudkontor till länet.

Med hänsyn till den mycket allvarliga utvecklingen i Västernorrland vill jag fråga statsministern:

Kommer regeringen att framlägga ett samlat program för att även Västernorrlands län skall tillförsäkras en positiv utveckling?

Prot. 1988/89:34 **1988/89:296** av *Lennart Brunander* (c) till statsrådet Georg Andersson om 29 november 1988 vissa utvisningshotade familjer från Chile:

Meddelande om frågor Åter är det aktuellt att utvisa flyktingar som varit i Sverige lång tid. Det är chilenska familjer i Grimsås i Älvsborgs län som nu skall utvisas. De har varit i Sverige länge, en påfrestande tid då man gått och väntat på besked. Det är orimligt att låta människor leva i denna ovisshet och oro så länge. Under tiden har barnen gått i svensk skola och lärt sig svenska och fått kontakt med svenska barn. De riskerar nu att åter ryckas upp ur en tillvaro som de lärt sig tycka om. Barnen kommer speciellt i kläm. Det vore rimligt att flyktingar som varit i Sverige så länge fick stanna här och gavs möjlighet att få ett arbete. Det är vad de vill.

Invandrarverkets chef, Christina Rogestam, har föreslagit regeringen att just familjer från Chile som varit i Sverige under lång tid skall få stanna här.

Med anledning av utvisningshoten och invandrarverkets förfrågan till invandrarministern vill jag ställa följande fråga:

Är regeringen beredd att låta de nu utvisningshotade familjerna stanna i Sverige och därmed också ge invandrarverkets chef ett positivt svar?

1988/89:297 av *Lennart Brunander* (c) till jordbruksministern om livsmedelskontrollen:

Enligt uppgifter i dagens radioeko har den svenska livsmedelskontrollen kraftigt försämrats under 1980-talet.

Detta har skett samtidigt som debatten om livsmedelskvalitet och krav på bättre livsmedel blivit allt intensivare. 1984 fick vi en livsmedelspolitik i stället för den tidigare jordbrukspolitiken. Avsikten sades vara att lägga tyngdpunkten på att konsumenten skulle få bra livsmedel. Vad detta bara fagra ord och inget mer?

Med anledning av uppgifterna i dagens radioeko vill jag ställa följande fråga till jordbruksministern:

Vad avser regeringen att göra för att få en bättre ordning på livsmedelskontrollen?

1988/89:298 av *Eva Goës* (mp) till miljö- och energiministern om skogsbruket i de fjällnära skogarna:

Skogsbruket i de fjällnära skogarna bedrivs på likartat sätt som i landet i övrigt, med hyggesplöjning, harvning, dikning och skogsbilvägar i områden som har stora värden ur bevarandesynpunkt men som är av föga ekonomiskt intresse.

Viss hänsyn tas till hyggesstorlek och renskötsel, dock inte tillräcklig för att behålla den ursprungliga miljön för floran och faunan. Dessutom fungerar hänsynen dåligt enligt 21 § skogsvårdslagen.

Det enda alternativet till skogsbruk är att gå in med naturvårdslagen, dvs. bilda naturreservat. För att man skall kunna behålla naturkvaliteten i de fjällnära skogarna till gagn för flora, fauna, rörligt friluftsliv och renskötsel är en kompromiss mellan intensivt skogsbruk och reservatsbildande ett minimikrav.

Bidrag borde kunna utgå (t.ex. omformat 5:3-bidrag) för den uteblivna vinsten till följd av hänsyn till ovan angivna intressen. Hänsynen, som bör föregås av en noggrann planering, kan t.ex. bestå av förbud mot skogsbilvägsbyggande eller sparande av särskilt skyddsvärda trädbestånd utöver vad som krävs enligt 21 § skogsvårdslagen.

Kan i fråga om de fjällnära skogarna bidrag utgå till ett enligt ovan skisserat anpassat skogsbruk?

1988/89:299 av *Bo Hammar* (vpk) till civilministern om skyddsklassplaceringen av tjänster vid DAFA:

I olika sammanhang, bl.a. i riksdagen, har den omfattande personalkontrollen vid DAFA DATA AB uppmärksammats. Samtliga tjänster vid företaget har skyddsklassats.

Häromåret avskedades på lösa boliner efter personalkontroll en anställd som hade närmare tio års oförvitlig tjänst bakom sig på företaget.

Tingsrätten underkände motiven för avskedet, men DAFA valde att köpa sig fritt genom att betala den drabbade två årslöner. För den avskedade har det inträffade inneburit att han i praktiken blivit avstängd från arbetsmarknaden inom sitt yrkesområde.

Min fråga till civilministern är följande:

Kommer civilministern att vidta några åtgärder med anledning av att DAFA:s agerande inte står i överensstämmelse med rättssäkerhetens principer och lagen om anställningsskydd?

1988/89:300 av *Marianne Jönsson* (c) till civilministern om avidentifiering av visst elevregister:

Statistiska centralbyrån och skolöverstyrelsen för tillsammans i dag ett dataregister över årskurs 9. Registret skall enligt SCB användas för att studera vad som händer med elever som slutat årskurs 9. Det omfattar samtliga kommuner i Sverige och berör inalles 100 000 elever.

Vid insamling av uppgifter under 1987 gavs ingen information till de elever som ingick i registret, och därför har detta register avidentifierats. Dock fortsätter nu insamlandet av uppgifter under innevarande och nästkommande år. Elever som berörs skall enligt föreläggande från datainspektionen meddelas om att de ingår i registret och att det kan komma att överlämnas till riksarkivet. Denna information sker emellertid inte direkt till eleverna med personliga brev utan genom att det anslås affischer på lämpliga platser inom skolan.

Samarbetskommittén Hem och Skola har uppmärksammat denna statistikinsamling och agerat för en avidentifiering av registret. För detta slags statistikregister behövs inte personnummer för uppgiftslämnande av betyg, SFS 87:902 1 §. Det finns enligt min mening inget försvar för att använda personnummer som grund för ett statistikregister avseende utfall av bl.a. betyg i olika län.

Min fråga till statsrådet är vilka åtgärder som regeringen tänker vidta för att avidentifiera det nuvarande registret och de inkommande uppgifterna.

Prot. 1988/89:34 **1988/89:301** av Görel Thurdin (c) till finansministern om beskattningen vid bostadsbyten:

Meddelande om frågor

När den socialdemokratiska regeringen lade fram sitt skatteförslag avseende kraftigt sänkta marginalskatter, kunde jag läsa mig till att man också föreslagit en utredning vid sidan om skatteutredningen, som gäller real kapitalbeskattning. Det arbetet skulle också innehålla förslag till real reavinstbeskattning, för att inte sådana orimliga förhållanden vid byte av bostad skall kunna uppstå, som sker i dag i t.ex. Stockholm. Det kommer att ta tid innan skattereformen träder i kraft. Under den tiden kommer många att drabbas av dessa orimliga regler. Uppskovsreglerna borde gälla alla former av bostadsbyten. Det vore därför angeläget att en provisorisk lagstiftning kom till i avvaktan på en reform.

Med anledning av det vill jag fråga finansministern om regeringen är beredd att lägga fram förslag om provisorisk lagstiftning vad gäller reavinstbeskattning vid alla normala bostadsbyten i avvaktan på en långsiktig reform.

1988/89:302 av Lena Boström (s) till socialministern om vården av äldre invandrare:

I Sverige finns för närvarande 115 408 invandrare som är 60 år eller äldre. Av dessa är 45 137 män och 70 271 kvinnor.

Majoriteten av de invandrare det här är frågan om kommer från de nordiska länderna. Övriga härstammar från utomnordiska länder.

Många av dessa äldre invandrare riskerar att bli isolerade från andra människor, bl.a. beroende på språksvårigheter. Detta gäller i högsta grad kvinnorna. De har i det nya hemlandet aldrig haft ett eget arbete, utan de har varit helt hänvisade till mannen eller familjen.

När en äldre invandrare, på grund av sjukdom eller ålder, kommer på någon vårdinrättning uppstår stora problem. Tillgång till tolkar är bristfällig på många håll, och den äldre invandraren riskerar att bli både missförstådd och i vissa fall även felbehandlad vid sjukvårdsinrättningar.

Sverige får allt fler äldre invandrare. Det är angeläget att man försöker nå dessa stora grupper invandrare på olika sätt och bryter den isolering många av dem lever i.

Angeläget är också att de institutioner som eventuellt blir mottagare av dessa äldre invandrare, som inte längre kan klara sig själva, har en beredskap så att även dessa äldre människor får en bra ålderdom.

Jag vill därför fråga: Finns det några planerade åtgärder som speciellt vänder sig till de vårdinstitutioner som tar emot denna kategori boende/patienter?

1988/89:303 av Lena Boström (s) till socialministern om äldre invandares språkproblem:

I Sverige finns för närvarande 115 408 invandrare som är 60 år eller äldre. Av dessa är 45 137 män och 70 271 kvinnor.

Majoriteten av dessa invandrare kommer från de nordiska länderna. Övriga härstammar från utomnordiska länder.

Många av dessa äldre invandrare riskerar att bli isolerade från andra människor bl.a. beroende på språksvårigheter. Detta gäller i högsta grad kvinnorna. De har i det nya hemlandet aldrig haft ett eget arbete utan har varit helt hänvisade till mannen eller familjen.

När en äldre invandrare, på grund av sjukdom eller ålder, kommer på någon vårdinrättning uppstår stora problem. Tillgången till tolkar är bristfällig på många håll, och den äldre invandraren riskerar att bli både missförstådd och även i vissa fall felbehandlad vid sjukvårdsinrättningar.

Sverige får allt fler äldre invandrare. Det är angeläget att man försöker nå dessa stora grupper invandrare på olika sätt och bryter den isolering många av dem lever i.

Jag vill därför fråga:

Finns det planer på åtgärder som speciellt vänder sig till äldre invandrare för att hjälpa dem med bl.a. språkproblematiken och för att bryta den isolering som många av dem lever i?

1988/89:304 av *Maggi Mikaelsson* (vpk) till civilministern om löneutvecklingen inom den statliga sektorn:

Enligt statens arbetsgivarverk skall ett av målen för lönesättningen på den statliga sidan vara en anpassning till marknaden i övrigt. Eftersom löneklyftorna mellan högst och lägst avlönad är större på den privata marknaden än inom den offentliga sektorn, finns det en risk att de lägst avlönade inom den statliga sektorn får en sämre löneutveckling än de högst avlönade, och att löneskillnaderna blir större även inom det statliga området.

Min fråga till statsrådet är därför denna:

Kan civilministern garantera att inte de lägst avlönade inom den statliga sektorn får en sämre löneutveckling än de högst avlönade?

1988/89:305 av *Viola Claesson* (vpk) till försvarsministern om betydelsen för försvarsberedskapen av SJ:s utförsäljning av vissa fastigheter m.m.:

Statens järnvägars (SJ) verksamheter är en del av det svenska totalförsvaret. Försvarsinvesteringarna utgör ca 21 milj. kr. för budgetåret 1988/89.

Nu förbereder SJ ett samgående med Asea Brown Boveri (ABB) så att ABB får majoritetsställning när det gäller verkstäderna för tyngre underhåll av lok och vagnar. Tidigare har AGEVE, SJ:s godsvagnstillverkare, sålts till samma bolag. Enligt uppgift siktar ABB på att uppnå monopolställning på området. Agerandet känns igen från Västtyskland.

Mot bakgrund av att ABB är en privatägd transnationell koncern med huvudsäte i annat land vill jag fråga statsrådet:

Kommer regeringen att vidta några åtgärder med anledning av risken för ökad sårbarhet när SJ säljer ut verksamheter och fastigheter som har betydelse för landets försvarsberedskap?

Prot. 1988/89:34 **1988/89:306** av *Bo Hammar* (vpk) till justitieministern om rätten att ta del av polisens säkerhetsavdelnings handlingar:

Meddelande om frågor

Trots upprepade framställningar från riksarkivet har rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning (RPS/Säk) envetet motsatt sig att överlämna historiskt intressant material, som delvis härrör sig från seklets begynnelse, från avdelningens arkiv. Ingen annan myndighet har dessutom så fria händer att förstöra handlingar från den egna verksamheten som RPS/Säk.

Med anledning av en interpellation av undertecknad förklarade dåvarande justitieminister Sten Wickbom i riksdagen den 20 mars 1987 att historiskt intressant material i RPS/Säks arkiv icke skulle förstöras och att nya bestämmelser skulle utarbetas i fråga om arkivet. Likväl synes den här frågan under de snart gångna två åren inte ha förts närmare en lösning.

Jag vill därför ställa följande fråga:

Kommer justitieministern vidta några åtgärder för att tryckfrihetsförordningens och allmänna arkivstadgans bestämmelser skall gälla fullt ut också i fråga om polisens säkerhetsavdelnings bestånd av allmänna handlingar och arkivhandlingar?

1988/89:307 av *Viola Claesson* (vpk) till kommunikationsministern om planerat samgående mellan ABB och SJ:

Enligt riksdagsbeslut våren 1986 får regeringen utan beloppsgräns godkänna avtal om försäljning av fast egendom från Statens järnvägar (SJ). Samtidigt gav riksdagen regeringen och SJ fullmakt att sälja ut verksamhetsgrenar.

Endast vpk motsatte sig bestämt att riksdagen på detta sätt frivilligt avstod från sin rätt till demokratisk insyn och kontroll när det gäller SJ.

I ett informationsblad till alla anställda tillkännagav SJ att "SJ har kommit överens med ABB om att utreda förutsättningarna för att gemensamt driva vissa av verkstäderna". Enligt planerna skall ABB få majoritet i två nya samägda bolag.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsrådet:

När tog regeringen, resp. SJ:s styrelse, beslut om att utreda frågan om ett samgående mellan den transnationella koncernen Asea Brown Boveri AB och SJ?

1988/89:308 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till miljö- och energiministern om bevakningen av miljön och naturvården i västra Skåne:

Enligt pressuppgifter har statsrådet Birgitta Dahl beslutat att inrätta en miljögrupp, vilken skall föreslå miljöåtgärder i västra Skåne.

Representanter för naturvårdsverket och länsstyrelsen i Malmöhus län är kritiska mot förslaget, då de anser att risken för dubbelarbete ökar. Man anser att resurserna till länsstyrelserna i stället bör utökas, då det är dessa myndigheter som har ansvaret för miljö- och naturvård. Dessa har på grund

av bristande ekonomiska möjligheter inte kunnat bevaka miljön och naturvärden i västra Skåne på ett tillfredsställande sätt.

Är statsrådet medveten om att den nya miljögruppen ökar risken för dubbelarbete, och vilka åtgärder är statsrådet beredd att vidta för att förhindra sådana?

1988/89:309 av *Karl-Gösta Svenson* (m) till finansministern om beskattningen av handeln med marknadsbevis:

Regeringen har i sin proposition 1987/88:156 angående en utvidgad värdepappersskatt anfört att marknadsbevis är hänförliga till s.k. masspapper. Denna form av enkla skuldebrev skall därför omfattas av omsättningskatten.

Eftersom finansbolag inte får ge ut löpande skuldebrev har man infört marknadsbevis. Dessa emmitteras inte för allmän omsättning. De bör därför redovisas som utlåning till allmänheten och ej som innehav av värdepapper. Marknadsbeviset synes därför inte utgöra ett s.k. masspapper.

Med hänsyn till det refererade innehållet i propositionen råder det stor osäkerhet på marknaden om huruvida handel i marknadsbevis är omsättningskattepliktigt. Riksskatteverket har enligt uppgift inte heller kunnat bringa klarhet i frågan.

Jag ställer därför följande fråga till finansministern:

Vilka åtgärder tänker finansministern vidta för att förtydliga lagstiftningen i det här avseendet?

1988/89:310 av *Maria Leissner* (fp) till utrikesministern om de politiska förhållandena i Turkiet:

Det är naturligt att många av dem som av politiska skäl flydde från Turkiet efter militärernas maktövertagande önskar återvända till sitt hemland. Bland dessa finns bl.a. Ekre M Aydın, Nurettin Yalcin och Nurettin Bediz. De har länge varit bosatta i Sverige, men avser att den 10 december 1988 avresa till Turkiet.

Min fråga till utrikesministern är följande:

Bedömer utrikesministern att läget för mänskliga rättigheter nu är sådant i Turkiet att politiska och fackliga flyktingar utan fara bör, om de så önskar, kunna återvända till Turkiet?

1988/89:311 av *Sören Norrby* (fp) till miljö- och energiministern om avfalls- och återvinningsfrågorna:

Regeringens proposition 1987/88:85 innehöll inte det förväntade helhetsgreppet när det gäller miljöpolitiken, eftersom avfalls- och återvinningsfrågorna nästan helt lämnades åt sidan i avvaktan på redovisningen av uppdraget till naturvårdsverket, att utvärdera erfarenheterna inom avfalls- och återvinningsområdet. Denna redovisning är sedan länge klar och remissbehandlad. Även andra viktiga förslag föreligger, t.ex. avscende insamling av kasserade blybatterier, men har ännu inte föranlett regerings-

Prot. 1988/89:34 beslut. Detta dröjsmål kan tyda på att statsrådet överväger en samlad
29 november 1988 behandling av avfalls- och återvinningsfrågorna.

Meddelande om frågor När avser statsrådet att återkomma till riksdagen i avfalls- och återvinningsfrågorna?

1988/89:312 av *Ivar Franzén* (c) till miljö- och energiministern om verksamheten hos energirådet:

Folkomröstningen 1980 och riksdagens beslut med anledning av denna innebär att kärnkraften skall vara avvecklad senast år 2010.

1985 tillsattes rådet för långsiktiga elanvändnings- och elproduktionsfrågor – energirådet. Energirådets uppgift skulle enligt regeringen vara att fungera som en referensgrupp i frågor som rör den beslutade kärnkraftsavvecklingen.

Mot bakgrund av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl i april 1986 uppdrog regeringen den 7 maj 1987 till energirådet att på nytt pröva de grundläggande frågorna om kärnkraftens säkerhet m.m. Energirådet redovisade sina bedömningar till regeringen i en särskild rapport i november 1986. Därefter har energirådet ej sammankallats.

Med hänvisning till vad som ovan anförts vill jag ställa följande fråga till miljö- och energiministern:

Kvarstår energirådets huvuduppgift att vara en referensgrupp till regeringen i frågor som rör kärnkraftsavvecklingen och – om så är fallet – vilka är skälen till att energirådet ej sammankallats under de två senaste åren?

1988/89:313 av *Ivar Franzén* (c) till miljö- och energiministern om en ny elmarknadsrapport:

Miljö- och energiministern har i en tidningsintervju uttalat att den av energiverket nyligen presenterade rapporten om energimarknaden är oanvändbar. Statsrådet anser bl.a. att rapporten avviker från de ramar riksdagens energipolitiska beslut ger, och att den därför skall "läggas i byrålådan". Av intervjun framgår vidare att statsrådet givit energiverket i uppdrag att ta fram en ny rapport och att instruktioner meddelats om hur energiverket skall bedriva detta arbete i fortsättningen.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande fråga till miljö- och energiministern:

Kan statsrådet redogöra för vilka förutsättningar som gäller för regeringens uppdrag till energiverket att ta fram en ny elmarknadsrapport och för när uppdraget skall vara slutfört?

1988/89:314 av *Agne Hansson* (c) till jordbruksministern om livsmedelskontrollen:

Enligt konsumentverket har livsmedelskontrollen försämrats kraftigt i Sverige under hela 1980-talet. T.ex. har antalet stickprovskontroller halverats. 1981 togs 53 000 prover, medan den siffran för 1987 endast var 30 000. Detta anger klart att vi inte lever upp till intentionerna i lagstiftningen.

En av orsakerna anses vara att hälsovårdsförvaltningarna fått fler uppgifter utan att anslagen har ökat. Inte minst är resursbristen ett problem i glesbygdskommunerna.

Med anledning härav vill jag fråga jordbruksministern:

Föranleder uppgifterna om den kraftigt försämrade livsmedelskontrollen regeringen att vidta sådana åtgärder att intentionerna i hälso- och miljöskyddslagstiftningen kan uppfyllas?

1988/89:315 av *Agne Hansson* (c) till jordbruksministern om villkoren för import av livsmedel:

Import av hårdbesprutade livsmedel har ifrågasatts länge i den allmänna debatten utan att regeringen vidtagit några åtgärder. Fortfarande kan hårdbesprutade livsmedel importeras, medan motsvarande behandling inte är tillåten på inom landet odlade produkter av samma slag. T.ex. är den importerade löken i regel både strålbehandlad och behandlad med groddningshämmande preparat. Den svenskproducerade löken – till stor del producerad på Öland – är däremot inte i något avseende behandlad med motsvarande preparat. Därför borde det vara ett konsumentintresse att ge ett bättre importskydd för den i Sverige producerade löken. Får denna import fortgå blir i grund och botten konsumenterna i Sverige grundlurade. Svenska konsumenter utgår självfallet ifrån att samma höga kvalitetskrav ställs på importerade livsmedel som på livsmedel som är producerade i en ohållbar konkurrenssituation. Detta gäller inte minst de små familj jordbruken. Samma kvalitetskrav på importerade livsmedel som gäller för i Sverige producerade livsmedel måste vara en självklar regel.

Med hänvisning härtill vill jag fråga jordbruksministern:

Är regeringen beredd att vidta snabba åtgärder för att skärpa villkoren för import av livsmedel?

1988/89:316 av *Marianne Andersson* (c) till utbildningsministern om påbyggnad av högskoleutbildningen i kostekonomi och kostterapi:

I samband med att linjen för kost- och näringsekonomi upphör och ersätts med den nya linjen för kostekonomi och kostterapi läggs de gamla påbyggnadslinjerna i kostadministration resp. kostterapi om 20 poäng ner redan från budgetåret 1989/90. Detta drabbar den sista gruppen elever på den gamla linjen som går ut sin sista termin först i vår. Denna grupp kommer därigenom i underläge både gentemot dem som går den nya utbildningen och dem som tidigare fått möjlighet till påbyggnadsutbildning.

På vilket sätt avser regeringen tillgodose behovet av påbyggnadsutbildning för denna grupp?

Prot. 1988/89:34 1988/89:317 av *Marianne Stålberg* (s) till kommunikationsministern om
29 november 1988 fördelningen av anslaget till drift av statliga vägar:

Meddelande om frågor Skatteutskottet anförde i betänkandet SkU 1987/88:21 bl.a. att "Anslaget till drift av statliga vägar höjs därför stegvis reallt med 500 milj. kr. Det höjda anslaget avser i stor utsträckning insatser på vägar i skogslänen och är därför regionalpolitiskt betydelsefullt". Utskottet framhöll vidare att anslagshöjningen skulle göra det möjligt att upprätthålla vägnätets standard och åtgärda det eftersläpande underhållet samt betonade att "En stor del av dessa insatser går till vägar i Norrland". Riksdagen ställde sig bakom utskottets skrivningar i denna del.

Jag vill ställa följande fråga till kommunikationsministern:

På vad sätt bör den angivna fördelningsprofilen få genomslag i den nu förestående fördelningen av medel för 1989?

13 § Kammaren åtskildes kl. 15.57.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Gunborg Apelgren